

Ліпкан Володимир Анатолійович

Політичний зміст концепції стратегічної ясності: на прикладі КНР

УДК 327(510):316.662.5:[32:911.3:005.21]
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-6.13>

Ліпкан Володимир Анатолійович
доктор юридичних наук, професор,
докторант відділу правових проблем
політології
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького
Національної академії наук України
вул. Трьохсвятительська, 4,
Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-7411-2086

Творення сучасної геостратегії як наукової теорії передбачає розроблення власних стратегічних імперативів, які мають втілюватися в рамках цілісних стратегічних концепцій. Політичне булькотіння, хитання від однієї політичної системи координат до іншої, відсутність справжньої стратегії як політичної ідеології націотворення зумовлюють потребу у зверненні до методологічних засад формування даних стратегічних концепцій. Однією з таких концепцій виступає стратегічна ясність.

На підставі авторської моделі геостратегії аналізуються концепція стратегічної ясності та її сучасні прояви на прикладі Китаю, з урахуванням впливу стратегічної невизначеності. У рамках стратегічної ясності для КНР уможливується: реалізація природного розвитку як серединної землі, перетворення з оцядливого спостерігача на відповідального активного суб'єкта світової політики; продовжити вектор розвитку економічної могутності; реалізація колективного управління на засадах стратегічної переконливості; формування засад для довгострокової реалізації стратегічних національних інтересів в розширеному геостратегічному ландшафті; відхід від вимог будь-яких держав, блоків, стратегічних автономій щодо врахування їхніх національних інтересів на шкоду інтересам КНР, в тому числі спроб імплементації стратегії фінляндизації зовнішньої політики; реальна фізична участь у глобальних системах безпеки.

У статті масштабується і послідовно продовжується ключова авторська ідея щодо чіткого відділення геостратегії як окремої від геополітики теорії. Через це з політологічних позицій ілюструється розбіжність трактування розуміння „стратегічної ясності” і стратегічної невизначеності. У статті подано визначення поняття, сучасні форми прояву, а також сформульовані висновки щодо ефективності застосування стратегічної ясності з боку КНР за умов його практичного прагнення до світового лідерства. Висновується про корисність даної концепції для Китаю в умовах будови нової архітектури нового світового порядку та великого перебалансування. У науковий обіг вводяться нові авторські поняття: стратегічна конвергенція та стратегічна дивергенція, як природні процеси розвитку стратегічної ясності. Намічаються шляхи та вектори політики Китаю, які є корисними для Української держави.

Ключові слова: геостратегія, стратегічна ясність, стратегічна невизначеність, Китай, стратегічна конвергенція, стратегічна дивергенція, зовнішня політика Китаю, п'яте покоління, стратегічна автономія, нова сингулярність.

Аналіз публікацій. Багатоплановість обраної для дослідження теми зумовлює звернення до ряду методологічних аспектів, зокрема політологічних досліджень науковців з Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України: *О. В. Скрипнюка, В. П. Горбатенко, О. М. Костенко, І. О. Кресіна, Ю. І. Римаренка, В. Ф. Сіренко.*

Важливе місце серед публікацій посідають *роботи Ю. Пойти, О. Ковалюка*, авторів Інституту сходознавства НАН України.

Звичайно, що маститою базою виступив масив знань моєї наукової школи – *професора В. А. Ліпкана* – в рамках якої ще з 2000 року ґрунтовно розроблялися різноманітні концепції *стратегічного характеру.*

Однак окреме вивчення концепції стратегічної ясності її політичного виміру на сучасному етапі не висвітлено на достатньому науковому рівні. Більше того, дана стаття, зберігаючи логіку наступності в рамках формування методології теорії геостратегії, продовжує цикл дослідження геостратегічних сценаріїв розвитку України, і розвиває думки щодо концепції стратегічної невизначеності, закладає новий науковий тренд щодо необхідності детального з'ясування змісту

окремих стратегій як складових елементів геостратегії.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У сучасних наукових політологічних дослідженнях замало уваги приділено розвитку концепції теорії геостратегії, складовим компонентом якої є формування концептуального ядра окремих стратегій, реалізація яких виступає у вигляді реалізованого геостратегічного сценарію. Дана стаття є внеском у політологічну науку, оскільки окрім теоретичного наповнення, в ній аналізуються конкретні приклади даної стратегії, зокрема з боку Китаю, формулюються висновки, які мають стати корисними для формування геостратегії сучасної Української держави.

Мета статті полягає у визначенні змісту концепції стратегічної ясності на прикладі Китаю.

Для досягнення поставленої мети були поставлені та вирішені наступні наукові завдання: 1) проілюструвати зв'язок між стратегічною ясністю та стратегічною невизначеністю; 2) виділити сучасний стратегічний зміст КНР; 3) сформовано напрями взаємодії Української держави та КНР на сучасному етапі.

Вступ. Однією із суттєвих стратегій реалізації сучасної міжнародної політики стала концепція **стратегічної невизначеності** (戰略模糊): 1) прихована стратегія впливу на власне стратегічне позиціонування; 2) адаптивна стратегія збереження власної ідентичності, вираження своєї місії та реалізації стратегічних цілей за умови прийняття змін в рамках реалізації адаптивних секторальних стратегій.

Формами прояву стратегічної невизначеності виступають: піддавання сумніву базових принципів функціонування світової архітектури безпеки; поєднання амбітності з амбівалентністю; артикульовано не визначене ставлення до певних аспектів зовнішньої політики, тлумачення тих чи інших явищ по-різному, але головне – відверто лише на свою користь і за для власної вигоди; відсутність зовнішньо ідентифікованого послідовного прагматизму і непрогнозованість поведінки і напрямів діяльності [1]; опертя зовнішньої політики не на стійкі цінності, а не змінювану обстановку та максимальне прилаштування до неї з метою отримання власної вигоди та користі; дипломатична активність, заснована на непередбачуваності; іманентна суперечливість відносин із оточуючими суб'єктами аж до суперництва та ворогування; обмеження відносин конкретним колом цих відносин, за рамками яких відносини із цим самим суб'єктом можуть бути іншими; чітка операціоналізація поняттями «союзник», «партнер», «суб'єкт взаємодії», «політичний актор» із відповідними політичними стратегіями щодо кожного з цих понять; баланс між уявленнями про себе і сприйняттям оточуючими; надавання ясності та прозорості своїй стратегії, навіть якщо не можна запропонувати певність.

Суть даної концепції мною була розглянута в іншій моїй статті, присвяченій безпосередньо аналізу змісту концепції стратегічної невизначеності з боку КНР [2] на сучасному етапі – правління п'ятого покоління китайського керівництва на чолі із Сі Цзіньпіном.

Головним висновком, який став фактично причиною написання даної статті, став той, що **концепція стратегічної невизначеності** не відповідає геостратегічному статусу КНР і має бути трансформована на концепцію **стратегічної ясності**. Зміст якої, з урахуванням творення модерної геостратегії Української держави, і є предметом даної наукової статті.

Акцент у дослідженнях українсько-китайських взаємин має робитися на майбутнє, спиратися на стратегічні національні цінності Української держави і Китайської Народної Республіки. Аналізувати лише сучасний стан, тим більше, послуговуючись чужими маніпуляціями та дезінформаційними матеріалами щодо підміни сутності та призначення тих чи інших геоісторичних суб'єктів, означає тривало зупинитись на одному місці, і врешті-решт

відстати від глобальних тенденцій розвитку інших прогресивних спільнот, втратити вектор руху до шляху процвітання і розвитку усього світу.

Китайське прислів'я стверджує: *«Живи, зберігаючи спокій. Весна прийде, а квіти розпустяться самі»*. Це означає, що як Українська Держава, так і Китайська Народна Республіка мають рухатися власними шляхами відкритості, добра, справедливості, самобутнього національного розвитку, спираючись на власну велику історію, зберігаючи упевнений і непохитний спокій, і разом стати визначальною геостратегічною системою майбутнього на засадах синергії стратегій конвергенції та дивергенції, забезпечуючи як власні стратегічні національні інтереси, так і партнерів у різних регіонах світу.

Роль Української держави і КНР в світі є непересічною: більшість так званих «холодних війн» (а інколи і реальних війн) так чи інакше заторкують стратегічні національні інтереси цих країн, які є ключовими для архітектури безпеки усього світу. Вагомість китайського підходу на думку экс прем'єр-міністра *Юкію Хатоями* полягає в тому, що Китай ухвалив правильний підхід, відстоюючи модель розвитку, яка відповідає його власним національним умовам і адаптується до тенденцій часу [3].

Еволюцію підходів до формування стратегічної ясності можна чітко простежити, докладно вивчаючи зміст методології управління кожного покоління управлінців.

У Китаї з моменту його офіційного утворення як держави – 1 листопада 1949 року – зберігалася до жовтня 2022 року традиційна форма приходу і відходу від влади, її передача на основі певних канонів. Кожна політична сила, яка приходила до влади асоціювалася і представляла певне покоління політиків та управлінців, які мали власну теоретичну систему та методологічний інструментарій формування удосконалення існуючої політичної системи та її інститутів, політичних відносин.

Узвичаєно прийнято виділяти п'ять поколінь керівників КНР [4]. Цікавими з історичного погляду виступають ідеї Мао Цзедун, які з екстраполяцією на сучасність я проаналізую в контексті предмета свого дослідження.

Мао Цзедун (毛澤東) є розробником **теорії «нової демократії» та вчення про будову соціалізму**.

«Відсутність ясності призводить до ревізійнізму», – говорив Мао Цзедун [5, с. 432]. Віцепрем'єр КНР у 1976 році *Чжан Чуньцяо* в маститій свого часу статті «Про всебічну диктатуру над буржуазією» відзначав на «чорне повітря, може отруїти лідерів партії, забивши їм голову ідеями щодо *користі та вигоди*, які вони не вважають це ганьбою, а навпаки: справою честі, вони дивляться на себе як на товар, щоб продати себе найдорожче» [6, с. 444].

Однією з ідей Мао було порізнення головного протириччя і головної сторони протириччя. Мао відзначав, що в будь-якому процесі, якщо в ньому існує багато суперечностей, завжди існує одне, головне, яке відіграє провідну, вирішальну роль, тоді як решта посідають другорядне значення, відтак при вивченні будь-якого процесу, якщо він є складним і містить більше двох суперечностей, необхідно прагнути відшукати одне головне... неможна підходити однаково до обох боків в різних суперечностях чи то в головному чи то в другорядному, адже сторони суперечностей розвиваються нерівномірно, незважаючи на тимчасово існуючу рівновагу між ними, оскільки основне їх становище – нерівномірний розвиток... головною стороною протириччя виступає та, що відіграє в ньому провідну роль, адже характер та якість речей і явищ здебільшого визначається головною стороною протириччя, яка посідає домінуюче становище... [7, с. 204–210].

Таким чином, Мао, розвиваючи ідеї діалектики як вчення про причини та умови тотожності протилежностей, боротьби взаємовключаючих протилежностей (викладені в конспекті книги Г.В.Ф. Гегеля «Наука логіки»), формує **онтологічні засади концепції стратегічної ясності**, в рамках якої:

1) виокремлюється одне головне протириччя і формуються чіткі стратегії його розв'язання;

2) проголошується необхідність перетворення країни в панування *нової* культури, формування освіченої та передової країни;

3) розбудовується *нова* демократія як *новий* політичний лад, *нова* економіка, як економіка *нової* демократії, *нова* культура як культура *нової* демократії.

Існування *хунвейбінів* (紅衛兵), *цзаофанів* (造反) та інших квазіполітичних мілітарних агресивних та насильницьких хижих молодіжних рухів, виступало ілюстрацією невідповідності проголошеної Мао «нової демократії» і фактичного руху до узурпації влади і жорсткої диктатури. Більше того, культурна революція «залишиться в пам'яті як перший і явний приклад неспроможності китайського комунізму, який втратив свій революційний пил.. через криваві розправи, які не були вписані в загальну стратегію» [8, с. 481].

За часів правління другого покоління на чолі з Ден Сяопіном у зовнішній політиці *не було місця стратегічній невизначеності*: політична номенклатура за часів Ден Сяопіна чітко розглядала СРСР як свого головного супротивника на міжнародній арені, а майбутнє пов'язувало із розвитком співробітництва із США. Конкретним **прикладом стратегічної ясності** стало підписання у 1979 році комюніке, в якому було проголошено спільну позицію щодо «гегемонізму третіх країн», під якими, безумовно мався на увазі СРСР. Ден Сяопін робив

ставку на економічні реформи, через що його називали великим архітектором китайських економічних реформ[9]. Ден Сяопін відзначав: «Сучасний світ – світ відкритих відносин, Китай в минулому був відсталий саме через власну замкненість, проте досвід показує, що вести будівництво за закритими дверима неможливо» [10, с. 712].

Відтак, **Ден Сяопін також був прибічником концепції стратегічної ясності**.

Його наступником став Цзян Цземінь (江澤民), який розробив важливі ідеї про потрійне представництво КПК. Продовжуючи реформи Ден Сяопіна, йому вдалося вивести економіку КНР свого часу на 7 місце в світі.

Інтелектуальний рівень китайського лідера, його стратегічне мислення не дають змоги погодитися із думкою окремих дослідників, які відзначають на начебто «несамостійність політики Ц. Цземіня» та її залежність від Ден Сяопіна [11]. Адже, зберігаючи прихильність до останнього, користуючись його впливом, іменем, статусом, насправді Цзян Цземінь вибудував систему колективного управління, яка функціонувала майже десятиліття після його офіційного відходу від влади.

Також наголошу на тому, що Ц. Цземінь прагнув створити колективне управління, адже будучи високоінтелегентною і розумною людиною (він знав: англійську, німецьку, французьку, російську, японську та румунську мови, знався на музиці та поезії) усвідомлював небезпеки авторитаризму і зосередження влади в одних руках [12]. Більше того, в деяких джерелах я знайшов згадування журналістів, які в приватних бесідах із китайським лідером акцентували на бачення Ц. Цземіня щодо християнства як засадничої релігії Китаю. При своєму наступнику зберігав суттєвий вплив на делікатні питання зовнішньої політики КНР.

Таким чином, висновуючи викладене, визнаємо, що надібали достатньо аргументів на користь тези: Цзян Цземінь був яскравим прибічником стратегічної ясності КНР в міжнародних відносинах.

І лише із приходом і утвердженням Сі Цзіньпіна у владі, ця концепція поступово стала втрачати ваги, так само як і люди Цзян Цземіня позбуватися своїх постів. Смерть Цзян Цземіня 30 листопада 2022 року стала фактичним залишенням Сі Цзіньпіна одноосібним концептуальним, але авторитарним лідером Китаю.

Наступником Цзян Цземіня став Ху Цзіньтао (胡錦濤): 15 листопада 2022 – 15 листопада 2022 р, який розробив наукову концепцію розвитку. Вивчення наукової літератури уможливило стверджувати [13], що через особистісні риси, не бажання відкрито ні з ким ворогувати, постійне та увиразнене пристосуванство, надмірна та показова лояльність до попередників та вищого керівництва, а також аналіз політичних дій на міжнародній арені, можемо стверджувати, що Ху Цзіньтао

заклав міцні підвалини до початку реалізації концепції стратегічної невизначеності, який успішно продовжив його наступник Сі Цзіньпін.

Таким чином висновуємо щодо еволюції імплементації концепції стратегічної ясності КНР в міжнародні відносини: перші три покоління відкрито артикулювали про стратегічну ясність, яку набула найбільшого свого розвитку при Цзян Цземіні, однак четверте та п'яте покоління керівників Китаю надало акцент стратегічній невизначеності.

Постає два важливих запитання:

1) які геостратегічні сценарії має будувати Українська держава з урахуванням викладеного;

2) яка стратегія Китаю є вигідною для Української держави?

Українська держава є серцем Європи; Китай – є серцем Азії.

Тож партнерство двох «сердець» має *стратегічну користь* і всезагальний вигреш для стимулювання справжнього розвитку, співробітництва, інновацій, встановлення стратегічної рівноваги, стабільного та збалансованого функціонування усього світу, нової світової архітектури світового порядку поза контекстом домінування, зверхності та лідерства на засадах солідарності та паритетності, відкритості та взаємної поваги до національних традицій та ідентичності.

Стратегічна неоднозначність на сьогодні виступає застарілим та віджилим компонентом геополітичної доктрини. Коли Китай сповідував концепцію стратегічної ясності, яка найбільш яскраво була відображена зв третього покоління керівників, то в світі існувала набагато менша напруженість; функціонування світового порядку відбувалося за певними сталими правилами та процедурами.

За правління п'ятого покоління чітких та увізрознених форм набула реалізація концепції стратегічної невизначеності. Однак те що говорять, і те як роблять – в КНР різні речі. Тож, на протипагу цьому мною пропонується, з урахуванням проголошеної Сі Цзіньпіном **державної політики відкритості** впроваджувати інтегральну **геостратегічну концепцію стратегічної ясності (strategic clarity – 戰略清晰)** заради взаємної вигоди. Вона не виступає нейтралітетом і не може довільно трактуватись суб'єктом реалізації, виходячи лише з наявних тенденцій та умов розвитку різних компонентів та їх зв'язків в рамках геостратегічного ландшафту[14].

Концепція Realpolitik насправді не передбачала нейтральності або ж подвійних стандартів. **Стратегічна ясність** тісно пов'язана і корелює не з політичними доктринами, а з реальними природними потребами людей у розвитку, мирі, добрі, щасті, солідарності та процвітанні, а у більш широкому аспекті – ідеями соціального натуралізму, які розвиває академік О. М. Костенко [15]. Саме на це неодноразово наголошував лідер КНР Сі Цзінь-

пін, формуючи та проваджуючи за часи свого правління *концепцію спільноти єдиної долі (命運共同體)*. Ця ж ідея сполучається і з ключовою думкою Папи Франциска про братність людей та світове братерство (Fratelli Tutti) [16].

Цю ж ідею закладено в стратегію розвитку Української держави і унаочнюється крізь призму стратегічної правотворчості. Тобто українська геостратегія ціннісно перекликається із ідеалами справедливості, відкритості, солідарності, добра, віри, національної гідності та ідентичності, щастя, братерства та любові.

Що уможлиблює стратегічна ясність для Китаю?

1. Трансформація геостратегічного ландшафту зумовлює перехід КНР від стратегічної невизначеності до *стратегічної ясності*, позбавленої ухилів від шляху природного розвитку КНР як серединної землі (中土).

2. *Стратегічна ясність* уможлиблює уна-явити в будові зовнішньої політики КНР її стратегічне лідерство (не плутати із домінуванням), перетворити Китай з ощадливого спостерігача на відповідального активного суб'єкта світової політики, із глядача – в актора; адже, перебуваючи в епіцентрі трансформацій геостратегічної конфігурації, Китай має не лише усвідомити своє значення, статус, а й втілити та реалізувати власне сучасне призначення.

3. Проголошений Сі Цзіньпіном курс на формування могутності держави є вірним і має враховувати глобальні тенденції, які чинитимуть тиск на політичний режим КНР. Одночасність та переплетеність, поінколи кореляція внутрішніх та зовнішніх загроз висуває надзвичайно серйозні вимоги до геостратегії КНР, принципом якої має стати **стратегічна ясність**.

4. Подальша реалізація традиційної для КНР стратегії невизначеності у різних формах та модифікаціях може призвести до повної стратегічної беззахисності та внутрішньої турбулентності держави. Прикладом стала Українська Держава, яка, на папері маючи «міжнародно-правові гарантії суверенітету та територіальної цілісності України», на практиці не отримала свого часу належної їх реалізації та відповідної підтримки : 1) у 2008 році через активну діяльність Меркель і Саркозі Україну не було прийнято до НАТО; 2) у 2014 році не було належної світової консолідованої жорсткої реакції на анексію Росією території Української держави. Через що війна Росії проти України була питанням лише часу. Саме тому, питання Тайваню мають вирішуватись в стратегічних інтересах КНР (台湾是中国的一部分不容置疑也不容改口), тож сучасна риторика Пекіну з цього питання є відображенням *стратегічної ясності на засадах стратегічної переконливості*. Відтак розвінчання ореолу наступників восьми безсмертних КПК (八大元老)

збереження курсу попередників, що сповідували колективне управління, але на засадах стратегічної ясності (зокрема Цзян Цземінь, Ху Цзіньтао), за даних умов буде для Сі Цзіньпіна виправданим.

5. *Стратегічна ясність* уможлиблює розширити геостратегічний простір КНР, не обмежуючись лише державними кордонами, а здійснюючи розширення горизонтів прозорої зовнішньої політики, лишаючи сірі зони безпеки та нечітку термінологію щодо означення конфліктів різної природи та інтенсивності – в минулому (наприклад: офіційні особи Китаю до цих пір неправильно називають варварську війну Росії проти Української держави «конфліктом»). Стратегічна невизначеність для КНР виявилася найбільш комплексно ризикованою стратегією зовнішньої політики, здатною розв'язати на певно визначеному етапі розвитку лише частину короткострокових тактичних завдань. Тому *стратегічна ясність* формує засади для довгострокової реалізації стратегічних національних інтересів в розширеному геостратегічному ландшафті, перетворення КНР на активного та відповідального суб'єкта зовнішньої політики.

6. *Стратегічна ясність* уможлиблює відійти від вимог будь-яких держав, блоків, стратегічних автономій щодо врахування їхніх національних інтересів на шкоду інтересам КНР. Негативним прикладом, була спроба імплементації *стратегії фінляндизації зовнішньої політики України*. І згодом взагалі концептуально дана концепція себе вичерпала: після безглуздої варварської війни Росії проти Української Держави, Фінляндія подала заяву до НАТО і її вступ в дану організацію стане відчутною асиметричною і неочікуваною відповіддю не геноцид та державний терор у ХХІ столітті. *Стратегічна ясність* чітко унормовує гравітаційну вісь: стратегічні національні інтереси Китаю. Будь-які обмеження свободи участі в інтеграційних процесах в обмін на щось (наприклад доступ до високих технологій, дозвіл на користування тими чи іншими патентами) не мають стати компромісом при реалізації стратегічних інтересів КНР, адже, як показує практика, існування подвійних стандартів щодо «гарантій безпеки» є чітким проявом стратегічної невизначеності, яка є несумісною зі стратегічною ясністю.

7. *Стратегічна ясність* має бути увиразненою щодо союзників та партнерів. Досвід Української держави щодо будь-яких союзів доводить їхню неефективність, якщо реалізації інтересів зумовлена функціонуванням субрегіональних систем безпеки. Шлях України або в НАТО або через утворення власного військового блоку, здатного вирішувати глобальні завдання. Відтак прийшов час для КНР увиразнити власну стратегічну роль в світі через реальну фізичну участь у глобальних системах безпеки.

8. *Стратегічна ясність* – це чітка стратегія розвитку і поставлені цілі.

Сучасний світ є світом опозиції багатьох тенденцій, систем цінностей і головне – засобів їх досягнення. Як влучно відзначає О. М. Костенко: «Видимість заміняє дійсність, а свобода бачиться як всездозволеність», – такий невтішний діагноз нашого часу. Бо не бачать люди над собою жодного закону, яким би мали керуватися, щоб їм відкрилася дійсність, а також дійсні правила для їхньої поведінки [17, с. 4].

Висновки. Тож реалізація геостратегії КНР на засадах стратегічної ясності унаочнює здійснення двох обумовлених стратегій як природний процес розвитку архітектури світового порядку на засадах всесвітньої природної законності:

1) *стратегічної конвергенції* – тип еволюційного стратегічного розвитку, за якого у віддалених один від одного соціальних системах виникає ряд загальних ознак та принципів функціонування та розвитку, що зумовлено їх пристосуванням до схожих умов існування. Вона спрямована більше на адаптацію до умов геостратегічного ландшафту, тобто на внутрішні зміни відповідно до власного стратегічного потенціалу;

2) *стратегічної дивергенції* – існування соціальних систем із різними структурою ключових корінних національних цінностей, різноспрямована мінливість, яка виникає у різних соціальних систем внаслідок необхідності пристосування до глобальних трендів та мінливих умов геостратегічного ландшафту. Стратегічна дивергенція виявляється у готовності до внутрішніх перетворень, значно розширюючи адаптивні можливості соціальної системи, її гнучкість і стійкість в умовах перманентного розширення геостратегічного ландшафту, які вона постійно використовує в процесі активної боротьби за існування. Стратегічна дивергенція збільшує різноманітність стратегічних сценаріїв розвитку світової спільноти, уводячи світ від постійного до домінуючого архетипу біполярного світу. Саме завдячуючи ній уможлиблюється реалізація стратегії Спільноти єдиної долі та ініціативи «Пояс і шлях», проголошених Сі Цзіньпіном, якщо проголошене дорівнюватиме тому, що буде на практиці.

Як стратегічна конвергенція, так і стратегічна дивергенція протікають всередині еволюційного процесу розвитку людства і обумовлені неоднаковим стратегічним потенціалом різних країн, рівнем сугестії на їхню політику існуючих світових центрів сили, рівнем пасіонарності титульних етносів та розвитку сакрального ландшафту, рівнем стратегічної культури правлячих еліт, стратегічним інфраструктурним потенціалом, приводячи врешті-решт до обов'язкової зміни самих політичних суб'єктів. Однак кожна країна має досягти модернізації, використовуючи підхід до розвитку,

що відповідає її власним стратегічним інтересам та умовам геостратегічного ландшафту.

На цьому фоні Китай, реалізуючи концепцію стратегічної ясності, за певних умов може перетворитися на локомотив майбутніх глобальних ціннісних трансформацій солідарного та спільного руху до щастя, процвітання та заможності, свободи.

«Гряди гір, мережа струмків – наче в глухому куті, аж ось, зненацька перед очами селище в оточенні верб». Дорога під ногами – це стратегічна ясність, яка уможлиблює, крокуючи утормованим шляхом стратегічної відкритості, досягти світлого майбутнього, втілити його не в розлогих виступах і думках, а в реальному житті справжньої багатосторонності, реально зміцнити розуміння і трактування відкритості, спільно долаючи будь-які виклики. Китай з таким лідером як Сі Цзіньпін здатний підняти державу на новий рівень, підвищити добробут власного народу, стати активним та відповідальним суб'єктом зовнішньої політики, який повинен мати не лише плани щодо відкритості, а й засоби та інструменти, стратегії їх реального та практичного втілення, мати готовність бути відповідальним за майбутнє усього людства.

Однією із таких стратегій виступає стратегічна ясність, яка чітко унаочнить поступ КНР в річище відкритості для формування світлого майбуття і глобального розвитку на засадах гуманізму, солідарності, справедливості та відкритості.

На підставі наукового відображення дійсності подано власний варіант розв'язання даного завдання: **запропоновано концепцію стратегічної ясності**.

Постійність процесів у геостратегічному ландшафті є відносною, тоді як мінливість, що увиразнюється у перетворенні одного процесу на інший, є абсолютною. Відтак між концепцією стратегічної невизначеності і стратегічної ясності не існує діалектичного взаємозв'язку, так само як не існує зв'язку між каменем та війною. Адже невизначеність щодо ставлення до інших, власної ролі у геостратегічному ландшафті є головним протиріччям між бажаним і реальним статусом КНР. Відтак – це протиріччя усувається в рамках міжнародних відносин через **стратегічну ясність до Китаю** з боку інших країн (причому не завжди на «користь», яку так полюбляє сучасний лідер п'ятого покоління керівників КПК самої КНР).

Єдність протилежностей є тимчасовою, умовною та відносною. Ось чому наразі спостерігається загострення економічних відносин між Заходом та КНР. Все повертається до абсолютного стану стану боротьби взаємовиключаючих протилежностей. Тож, *трансформація концепції стратегічної невизначеності КНР у концепцію **стратегічної ясності*** може змінити та порушити теоретичний, а поінколи і догматичний діалектичний закон єдності та боротьби протилежностей.

Концепція стратегічної ясності більше тяжіє до того тлумачення протилежності, які породжують один одного, за певних умов є взаємно пов'язаними і таким чином еволюціонують у своїй смислоформі до єдності, зберігаючи окремі елементи різних форм боротьби.

З урахуванням предмета статті, означено спільні можливості Української держави і Китайської народної республіки щодо формування багатопольярного світу, який відповідає стратегічним національним інтересам обох країн.

Стратегічна ясність має виступати корінною стратегією КНР у XXI столітті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стратегическая неоднозначность. Турция верна своему пути. URL: <https://thinktanks.by/publication/2022/03/18/strategicheskaya-neodnoznachnost-turtsiya-verna-svoemu-osobomu-puti.html>
2. Ліпкан В.А. Політичний зміст концепції стратегічної невизначеності: на прикладі КНР. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. № 38.
3. Китай отстаивает и практикует подлинный мультилатерализм – бывший премьер-министр Японии Юкио Хатояма. URL: <http://russian.people.com.cn/n3/2022/1031/c31520-10165145.html>.
4. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Поколения_руководителей_КНР
5. Цзэдун Мао. Маленькая красная книжца. Москва : Алгоритм, 2007. 448 с.
6. Чуньцяо Чжан. О всесторонней диктатуре над буржуазией. Пекин : Изд-во литературы на иностранных языках, 1975. / цит. за: Мао Цзэдун Маленькая красная книжца. Москва : Алгоритм, 2007. 448 с.
7. Цзэдун Мао. Избранные произведения. Том 2. Москва : Изд-во иностранной литературы, 1953. С. 407–469. / цит. за: Мао Цзэдун Маленькая красная книжца. Москва : Алгоритм, 2007. 448 с.
8. Куртуа С., Верт Н., Панне Ж-Л., Пачковский А. и др. Чёрная книга коммунизма. 2-е издание. Три века истории / С. Куртуа, Н. Верт, Ж-Л. Панне, А. Пачковский и др. 2001. 780 с.
9. Сяопин Дэн. О строительстве специфически китайского социализма. Пекин : Издательство литературы на иностранных языках, 1985. 100 с.; Ло Гуаньчун Троецарствие : роман / пер. с кит. В. Панасюка ; под ред. С Хохловой ; подготов. текста, предисл. и коммент Б. Рифтин. Москва : Художественная литература, 1984. 791 с.
10. История Китая : учебник / под. ред. А. В. Меликсетова. 3-е изд., испр., и доп. Москва : Изд-во МГУ; Изд. дом «ОНИКС 21 век», 2004. 752 с.
11. Чудодеев А. Who есть Ху. *Итоги*. 26.11.2002. № 47 (337).
12. Пресса Британии: Китай – новые лица, старая политика? URL: https://www.bbc.com/russian/uk/2012/11/121116_brit_press.
13. Во главе КПК встал Ху Цзиньтао, но слово Цзян Цзэминя по-прежнему весомо. URL: <https://web.archive.org/web/20130129190906/http://nomad.su/?a=3-200211160012>

14. Липкан В. А. Щодо необхідності творення геостратегічного дискурсу. *Політикус*. 2022. № 3. С. 34-41.

15. Костенко О. М. «Нові очі» для нового часу (про соціальний натуралізм). Луцьк : Терен, 2022. 128 с.

16. Липкан В. А. Fratelli tutti: формування геостратегії є волею божою. URL: <https://www.lipkan.com/fratelli-tutti-formuvannya-geostrategiyi-ye-voleyu-bozhoyu/>

17. Костенко О. М. «Нові очі» для нового часу (про соціальний натуралізм). Луцьк : Терен, 2022. 128 с.

REFERENCES:

1. Strategicheskaya neodnoznachnost. Turkiya verna svoemu puti [Strategic ambiguity. Turkey is true to its path]. *thinktanks.by*. URL: <https://thinktanks.by/publication/2022/03/18/strategicheskaya-neodnoznachnost-turtsiya-verna-svoemu-osobomu-puti.html> [in Russian].

2. Lipkan, V.A. (2022) Politychnyi zmist kontseptsii stratehichnoi nevyznachenosti: na prykladi KNR [The political meaning of the concept of strategic uncertainty: on the example of the PRC]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii – Actual problems of philosophy and sociology*, 38 [in Ukrainian].

3. Kitaj otstaivaet i praktikuet podlinnyj multilateralizm – byvshij premer-ministr Yaponii Yukio Hatoyama [China upholds and practices genuine multilateralism – former Japanese Prime Minister Yukio Hatoyama]. *russian.people.com*. URL: <http://russian.people.com.cn/n3/2022/1031/c31520-10165145.html> [in Russian].

4. *wikipedia.org* URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Поколения_руководителей_КНР [in Russian].

5. Czedun, Mao (2007). *Malenkaya krasnaya knizhica* [Little red book]. Moscow : Algoritm [in Russian].

6. Chuncyao, Chzhan (1975). *O vsestononnej diktature nad burzhuaziej* [About the all-round dictatorship over the bourgeoisie]. Pekin : Izd-vo literatury na inostrannyh yazykah [in Russian].

7. Czedun, Mao (1953). *Izbrannye proizvedeniya* [Selected works]. (Vols. 1–5). Moscow: Izd-vo inostrannoj literatury [in Russian].

8. Kurtua, S., Vert N., Panne, Zh-L., Pachkovskij, A. et al. (2001). *Chyornaya kniga kommunizma. Tri veka*

istorii [The Black Book of Communism. Three centuries of history]. (2nd ed., rev.) [in Russian].

9. Syaopin, Den (1985). *O stroitelstve specificheskogo kitajskogo socializma*. Pekin: Izdatelstvo literatury na inostrannyh yazykah [On the construction of specifically Chinese socialism]; Lo, Guanchzhun (1984). *Troecarstvie: roman* [Three Kingdoms: a novel] / (V. Panasyuka, Trans); S Hohlovoj; B. Riftin (Ed.). Moscow : Hudozhestvennaya literatura [in Russian].

10. Meliksetova, A. V. (Eds.). (2004). *Istoriya Kitaya: uchebnyk* [History of China: textbook]. (3d ed., rev.). Moscow: Izd-vo MGU; Izd. dom "ONIKS 21 vek" [in Russian].

11. Chudodeev, A. (26.11.2002). Who est Hu [Who is who] Itoji – Results, 47 (337) [in Russian].

12. Pressa Britanii: Kitaj – novye lica, staraya politika? [British Press: China – new faces, old politics?] *www.bbc.com* URL: https://www.bbc.com/russian/uk/2012/11/121116_brit_press [in Russian].

13. Vo glave KPK vstal Hu Czintao, no slovo Czyan Czeminya po-prezhnemu vesomo [Hu Jintao is at the head of the CCP, but Jiang Zemin's word is still weighty]. *web.archive.org*. URL: <https://web.archive.org/web/20130129190906/http://nomad.su/?a=3-200211160012> [in Russian].

14. Lipkan, V. A. (2022). Shchodo neobkhidnosti tvorennia heostrategichnoho dyskursu [Regarding the necessity of creating a geostrategic discourse]. *Politikus*, 3, 34–41 [in Ukrainian].

15. Kostenko, O. M. (2022). "Novi ochi" dlia novoho chasu (pro sotsialnyi naturalizm) ["New eyes" for new times (about social naturalism)]. *Lutsk : Teren* [in Ukrainian].

16. Lipkan, V.A. Fratelli tutti: formuvannia heostrategii ye voleiu bozhoyu [Fratelli tutti: formation of geostrategy is the will of God]. *www.lipkan.com* URL: <https://www.lipkan.com/fratelli-tutti-formuvannya-geostrategiyi-ye-voleyu-bozhoyu/> [in Ukrainian].

17. Kostenko, O. M. (2022). "Novi ochi" dlia novoho chasu (pro sotsialnyi naturalizm) ["New eyes" for new times (about social naturalism)]. *Lutsk : Teren* [in Ukrainian].

The political content of the concept of strategic clarity: the case of the PRC

Lipkan Volodymyr Anatoliiovych

Doctor of Law, Professor,
Postdoctoral Student at the Department
of Legal Problems of Politic Science
V. M. Koretsky of the Institute of State
and Law
of National Academy of Sciences
of Ukraine
Trokhsviatytska str., 4, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-7411-2086

The formulation of modern geostrategy as a scientific theory involves developing one's strategic imperatives, which should be implemented within the framework of integral strategic concepts. Political bubbling, swaying from one political coordinate system to another and the lack of an actual strategy as a political ideology of nation-building necessitate a resort to the methodological fundamentals of the formation of the relevant strategic concepts. One of such concepts is strategic clarity.

Based on the author's model of geostrategy, it is analyzed a concept of strategic clarity and its modern manifestations in China, given the influence of strategic uncertainty. In terms of strategic clarity, the following become possible for the PRC: implementation of natural development as a middle ground, transformation from a thrifty observer to a responsible active actor of world politics; extension of the vector of economic power development; performance of collective management on the basis of strategic persuasiveness; shaping of fundamentals for long-term implementation of strategic national interests in the expanded geostrategic landscape; departure from the demands of any states, blocs, strategic autonomies regarding the consideration of their national interests to the detriment of the interests of the People's Republic of China, including attempts to accomplish the strategy of Finlandization of foreign policy; physical participation in global security systems.

The article scales and consistently extends the author's key idea regarding the clear separation of geostrategy as an individual theory from geopolitics. Thus, the difference in the interpretation of the understanding of "strategic clarity" and strategic uncertainty is illustrated from political science positions. The article provides a definition of the concept, modern forms of manifestation, as well as formulates conclusions about the effectiveness of the use of strategic clarity by the PRC in the context of its practical aspiration for world leadership. It is concluded about the practicability of the concept for China in building a new architecture of the new world order and a major reboot.

Innovative author's concepts are introduced into scientific use: strategic convergence and strategic divergence as natural processes of development of strategic clarity. The paths and vectors of China's policy, which are useful for the Ukrainian state, are specified.

Key words: *geostrategy, strategic clarity, strategic uncertainty, China, strategic convergence, strategic divergence, China's foreign policy, fifth generation, strategic autonomy, new singularity.*